

Svanemerking av

Tekstilrensing (svensk: kemtvätt)

Høringsforslag, 15. september 2005



Nordisk Miljømerking

Nordisk Ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretag driver Svanemerkingen på oppdrag av respektive lands regjering.

For mer informasjon se web sidene:

Finland:

SFS-Miljømerkning
Pb 116
FI-00241 HELSINGFORS
Tel: +358 9 1499 331
Fax: +358 9 1499 3320
[www.sfs.fi/ymparist/
joutsen@sfs.fi](http://www.sfs.fi/ymparist/joutsen@sfs.fi)

Danmark:

Miljømærkesekretariatet
Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Tel: +45 72 300 450
Fax: +45 72 300 451
www.ecolabel.dk
info@ecolabel.dk

Norge:

Stiftelsen Miljømerking i Norge
Tordenskiolds g. 6B
NO-0160 OSLO
Tel: +47 24 14 46 00
Fax: +47 24 14 46 01
www.ecolabel.no
info@ecolabel.no

Island:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVIK
Tel: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
www.svanurinn.is
sigrun@ust.is

Sverige:

SIS Miljømerkning AB
SE-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
www.svanen.nu
svanen@sismab.se

Dette dokument kan bare kopierers i sin helhet og uten noen form for endring.

Sitat kan benyttes hvis opphavsmannen Nordisk Miljømerking nevnes.

Svanemerking av tekstilrensing

Høringsforslag, 15. september 2005

Hva er Svanemerket tekstilrensing?	1
Hvorfor velge Svanemerking?	1
Hva kan Svanemerkes?	1
Hvordan søker man?	2
Hva kreves for å bli Svanemerket?	2
1 Miljøkrav	2
2 Krav til effektivitet	4
3 Kvalitets- og myndighetskrav	4
Markedsføring	5
Svanemerkets utformning	5
Etterkontroll	6
Hvor lenge gjelder lisensen?	6
Nye kriterier	6

Vedlegg

- 1 Analyse- og testlaboratorier
- 2 Markedsføring av Svanemerket tekstilrensing

Hva er Svanemerket tekstilrensing?

Utslipet av flyktige organiske løsemidler fra renseribransjen i Norden er i størrelsesorden 1000-2000 tonn, hvorav det meste er perkloretylen, PERC. PERC er miljøskadelig og mistenkt kreftfremkallende og fosterskadelig.

Svanemerket tekstilrensing (svensk: kemtvätt) innebærer rens av tekstiler uten bruk av flyktige organiske løsemidler. Ved Svanemerket tekstilrensing benyttes helse og miljøtilpassede hjelpekjemikalier. Vaskeaktive stoff/tensider i hjelpekjemikalier (flekkefjerningsmidler og etterbehandlingsmidler) er lett nedbrytbare og har ikke langtidsvirkninger med hensyn til helse og/eller miljø. Med Svanemerket tekstilrensing kan alle typer tekstiler renses med et godt resultat. Eksempel på rensemetode som kan Svanemerkes er CO₂ rens, eventuelt i kombinasjon med "våtrens".

Hvorfor velge Svanemerking?

- renseriet kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring. Svanemerket har troverdighet og er meget godt kjent i Norden
- Svanemerket er en kostnadseffektiv og enkel måte for produsenten å kommunisere sitt miljøarbeide og miljøengasjement til kunder og leverandører
- En mer miljøtilpasset drift forbereder renseriet på fremtidige miljøkrav.
- Miljøspørsmål er komplekse og det kan ta lang tid å sette seg inn i spesifikke spørsmålsstillinger. Svanemerket kan ses som en guide til dette arbeidet
- Svanemerking omfatter ikke bare miljøkrav, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet ofte går hånd i hånd. Det betyr at en svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hva kan Svanemerkes?

Renseri som tilbyr tekstilrensing (svensk: kemtvätt) kan Svanemerkes, det vil si virksomheter som utfører maskinell rengjøring av tekstiler med renevæske bestående av kjemiske stoffer/kjemikalier. Våtrensing er en spesiell form for rens hvor det benyttes vann i rensprosessen, se definisjon i ISO 3175-4. Våtrensing kan inngå i et Svanemerket renseri forutsatt at det tilbys som et supplement til en eller flere kjemiske rensemetoder.


Vaskeri ("laundry") omfattes ikke av disse kriteriene. Renseri som tilbyr vask av tekstiler som en mindre del av sin virksomhet, kan Svanemerkes om vaskeridelen på årsbasis utgjør mindre enn 20 % av den totale mengden tekstiler behandlet. Vaskeri som tilbyr vannbasert vask av tekstiler til handelen, industri og offentlig virksomhet kan Svanemerkes i henhold til betingelser gitt i kriteriedokumentet: Vattentvatterier, versjon 1.1, eller senere versjoner.

Hvordan søker man?

Hvert krav er markert med bokstaven K (for krav) samt ett nummer. Alle krav skal oppfylles for at en lisens skal oppnås.

Symboler i teksten

For hvert krav er det beskrevet hvordan kravet skal dokumenteres. Det finnes også ulike symboler som brukes for å lette arbeidet. Symbolene er:

- Send inn
-  Kravet kontrolleres på stedet

Søknad

Søknaden sendes til Nordisk Miljømerking i det land renseriet drives, se adresser på side 2. Søknaden består av en søknadsblankett og dokumentasjon som viser at kravene oppfylles (finnes spesifisert i kravene).

Mer informasjon og hjelp ved søknad kan fås på de respektive lands hjemmesider.

Kontroll på stedet

Før lisens bevilges kontrollerer Nordisk Miljømerking normalt på stedet at kravene oppfylles. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendt dokumentasjon, måleprotokoll, innkjøpsstatistikk og lignende som bekrefter at kravene oppfylles kunne fremvises.

Kostnader

En søknadsavgift betales i forbindelse med at bedriften søker lisens. I tillegg kommer en årsavgift basert på omsetningen til det Svanemerkede renseriet.

Spørsmål

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljømerking, se adresser på side 2.

Hva kreves for å bli Svanemerket?

For å få lisens må alle krav oppfylles.

1 Miljøkrav

K1 Beskrivelse av renseriet

Beskriv renseriet og hvordan det oppfyller definisjonen av hva som kan Svanemerkes

- Beskrivelse i henhold til ovenstående.

K2 Rensevæske

Det er ikke tillatt å benytte flyktige organiske forbindelser som rensesvæske ved tekstilrensing. Med flyktige organiske forbindelser menes forbindelser som har damptrykk på 0,01 kPa eller mer ved 293,15 K.

- Oversikt over hvilke rensesvæsker som benyttes med tilhørende damptrykk. Sikkerhetsdatablad/produktblad for kjemiske rensesvæsker.

K3 Klassifisering av kjemikalier

Kjemiske produkter som brukes ved tekstilrensing skal ikke være klassifisert som (aktuelle risikosekninger i parentes):

kreftfremkallende (R45, R49, R40)
reproduksjonsskadelige (R60, R61, R62, R63)
arvestoffskadelig (R46, R68)
meget giftig (R26-R28, R39)
giftig (R23-R25, R39, R48)
helseskadelig (R40, R48)
allergifremkallende (R42, R43)
miljøskadelig (R50, R51, R52, R53, R59)

i henhold til EUs direktiv 1999/45/EEC.

Unntak:

Spesialflekkjernere som er klassifisert som helseskadelig, allergifremkallende eller miljøskadelig kan benyttes ved våtrenset i inntil 30 gram/kg våtrenset tekstil.

- Sikkerhetsdatablad/produktblad i henhold til direktiv 2001/58/EC. Dokumentasjon som viser at forbruket av eventuelle spesialflekkjernere til våtrenset, er lavere enn 30 gram/kg våtrenset tekstil.

K4 Tensider, lett nedbrytbarhet

Tensider som inngår i kjemikalier som slippes til avløp, skal være lett nedbrytbare i henhold til testmetode nr 301 A - F i OECD guidelines for testing of chemicals eller andre likverdige testmetoder.

- Dokumentasjon med henvisning til DID-lista daterad 15. juni 2004 eller senere. For tensider som ikke omfattes av listen skal annen dokumentasjon f eks testrapporter litteraturreferanser eller analogibetraktninger gjennomført av uavhengige tredjepart anvendes. Krav til laboratorier er gitt i vedlegg 1.

DID-lista: Detergents Ingredients Database.

K5 Tensider, anaerob nedbrytbarhet

Tensider som inngår i kjemikalier som slippes til avløp, skal være anaerob nedbrytbare, dvs minst 60% nedbrytbarhet under anaerobe forhold, i henhold til ISO 11734, ECOTOC nr 28 (juni 1988) eller likverdige testmetoder.

- Se K4.

K6 LAS, APEO och APD

Kjemikalierne som benyttes ved tekstilrensing skal ikke inneholde lineære alkylsulfonater (LAS), alkylfenoletoxylater (APEO) eller alkylfenolderivater (APD).

- Erklæring fra kjemikalieleverandør at kravet er oppfylt.

K7 Tekstilvaskemidler

Tekstilvaskemidler som anvendes til vask ("laundry") av tekstiler (se begrensning under "Hva kan Svanemerkes") skal oppfylle Nordisk Miljømerkings krav til tekstilvaskemidler, versjon 4.6 eller senere versjoner.

- Produktnavn og lisensnummer, eventuelt dokumentasjon fra produsent av tekstilvaskemidlet som viser at kravene er oppfylt.

K8 Energiforbruk

Rensemaskinene skal ha et energiforbruk på maksimalt 0,5 kWh/kg rensset tekstil.

- Målinger eller beregninger av energiforbruket.

2 Krav til effektivitet

Renseriet skal dokumentere en tilfredsstillende renseeffektivitet for relevante tekstiltyper og smuss. Dette skal dokumenteres ved laboratorie- eller brukerundersøkelser.

- Laboratorietest/brukertest. Dersom maskin og kjemikalieleverandør har gjennomført testing som dokumenterer effektiviteten til et rensesystem, kan denne dokumentasjon benyttes.

3 Kvalitets- og myndighetskrav

For å sikre at Svanens krav oppfylles skal følgende rutiner være implementert.

Dersom renseriet har et sertifisert miljøledelsessystem i henhold til ISO 14 001 eller EMAS, der følgende rutiner er implementert, er det tilstrekkelig at den akkrediterte revisoren erklærer at kravene er implementert.

K9 Lover og forskrifter

Lisensinnehaveren skal sikre at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgiving og anleggsspesifikke vilkår/konsesjoner følges på samtlige produksjonssteder for den Svanemerkede tjenesten

- Hvis kravet ikke oppfylles kan Nordisk Miljømerking inndra lisensen.

K10 Ansvarlig for Svanen

Det skal være en person på bedriften som har ansvar for at Svanens krav oppfylles samt en kontaktperson mot Nordisk Miljømerking.

- Organisasjonsstruktur som viser ansvarige for ovenstående.

K11 Dokumentasjon

Lisensinnehaveren skal kunne fremvise kopi av søknaden samt fakta- og beregningsunderlag (inklusive testrapporter, dokument fra underleverandører og lignende) for den dokumentasjon som sendes inn i forbindelse med søknaden.

☺ Kontrolleres på plass.

K12 Kvalitet

Lisensinnehavaren skal garantere at kvaliteten av den Svanemerkede tekstilrensingen ikke blir dårligere i lisensens gyldighetstid.

☒ Rutiner for å sammenstille og ved behov gjennomføre tiltak ved reklamasjoner/klager på kvaliteten for den Svanemerkede tekstilrensingen.

K13 Endringer og avvikelser

Planlagte endringer som påvirker Svanens krav skal meddeles/godkjennes av Nordisk Miljømerking. Uforutsette avvik som påvirker Svanens krav skal rapporteres til Nordisk Miljømerking samt journalføres.

☒ Kopi av rutiner

K14 Markedsføring

Markedsføring av det Svanemerkede renseriet skal skje i henhold til "Regler for nordisk miljømerking" 12 desember 2001 eller senere versjoner.

☒ Utfylt vedlegg 1.

Markedsføring

Miljømerket Svanen er et varemerke som er godt kjent og respektert i Norden. Det Svanemerkede renseriet kan markedsføres med svanemerket så lenge lisensen er gyldig.

Merket skal plasseres slik at det ikke oppstår tvil om hva merkingen innebærer og slik at det fremgår at renseriet er miljømerket. Mer om markedsføring kan leses i "Regler for nordisk miljømerking" 12 desember 2001 eller senere versjoner.

Svanemerkets utformning

Svanemerket har følgende utformning:



licensnummer

Hver lisens får et unikt lisensnummer som skal brukes sammen med merket. Mer om merkets utforming kan leses i ”Regler for nordisk miljømerking” 12 desember 2001 eller senere versjoner.

Etterkontroll

Nordisk Miljømerking kan kontrollere at renseriet oppfyller Svanens krav også etter at lisens er bevilget. Det kan f eks skje gjennom besøk på stedet eller stikkprøvekontroll.

Viser det seg at renseriet ikke oppfyller kravene kan lisensen inndras.

Hvor lenge gjelder lisensen?

Nordisk Miljømerking fastsatte kriteriene for renseri DAG MÅNED ÅR og de gjelder til og med DAG MÅNED ÅR.

Miljømerkingslisensen gjelder så lenge kriteriene oppfylles og så lenge kriteriene er gyldige. Kriteriene kan forlenges eller justeres. I slike tilfeller forlenges lisensen automatisk og lisensinnehaveren meddeles dette.

Senest 1 år før utløpsdata, skal lisensinnehaveren meddeles hvilke kriterier som deretter skal gjelde. Lisensinnehaveren tilbys da mulighet for å fornye lisensen.

Nye kriterier

Vedlegg1 – Markedsføring av miljømerket tekstilrensing

Vi bekrefter herved at vi kjenner til reglene for bruk av det nordiske miljømerket som er beskrevet i ”Regler for Nordisk Miljømerking av produkter”.

Vi forsikrer herved at markedsføringen skal foregå i henhold til disse regler.

Vi bekrefter videre at vi kjenner til kriteriene for miljømerking av tekstilrensing.

Vi forsikrer at de som markedsfører de miljømerkede produktene innen vår bedrift skal få informasjon om kriteriene for miljømerking av tekstilrensing samt ”Regler for Nordisk Miljømerking av produkter”.

Sted/dato

Firmanavn

Kontaktperson

Kontaktperson (Navnet gjentatt med blokkbokstaver) Telefon

Markedsføringsansvarlig

Markedsføringsansvarlig

Telefon

Ved skifte av personale skal en ny bekreftelse innsendes til miljømerkingsorganisasjonen.

Vedlegg 2

Analyse- och testlaboratorier

Krav till analyslaboratoriet

Analyslaboratoriet ska uppfylla de allmänna kraven enligt standarden EN ISO 17025 eller vara ett officiellt GLP-godkänt analyslaboratorium.

Sökandens analyslaboratorium/mätning kan godkännas för att genomföra analyser och mätningar om:

- myndigheterna övervakar provtagnings- och analyseringsprocessen, eller om
- producenten har ett kvalitetssystem där provtagning och analyser ingår och som är certifierat enligt ISO 9001 eller ISO 9002, eller om
- producenten kan visa att det finns överensstämmelse mellan ett förstagångstest utfört som ett parallelltest mellan en opartisk testinstitution och producentens eget laboratorium samt att producenten tar prover enligt en fastlagd provtagningsplan.